

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, awgust 1996
lětnik 46

8

BOŽE SŁOWO ZA NAS

Smilnosť je njeznate słowo

Ruski spisowacel Dostojewski napisa stawizničku wo starej žónskej. Nihdy w žiwjenju njeje wona ničo dobrego činiła. Tehodla čisnychu ju posmjerći do wohenjoweho jězora. Tola jeje jandžel pěstón wuprosy za nju najposlednišu šansu. Wón smědžeše spytać, ju na cybličce, kotruž bě něhdy prošerice dariła, z wohenjoweho jězora wučahnyć. Nimale bě so to jemu tež poradziło, jako to družu hrěšnicy w jězoru pytnychu. A hdyž to widžachu, powěsnychu so wšitcy za žonišćo. Woni chcychu hromadže z nej so wučahnyć dać. Ale žónska bě zła, jara zła a storkaše jich z nohomaj wróćo a wołaše: „Jenož mje samu dyrbja wučahnyć a nic was. To je moja cyblička a nic waša.“ Hdyž pak bě tole wuprajila, roztorhny so cyblička a žónska padny do wohenjoweho jězora wróćo. Jandžel pak plakaše a woteńdže.

To je tež zrudne, štož je Dostojewski powědał. Ně, nic jenož zrudne: rozhorjace je tajke zadžerženje. Tajka zasakła sebičnosť dyrbi so pochłostać. Njeje drje přewjele žadane, jeli so wočakuje, zo je něchtó dobroćiwý, kotremuž je so dobro-

ta wopokazała. Tola bohužel stawa so husto nawopačne. Snano praji někotryžkuli z was: Tajkich ludźi tež znaju. Mi je so tež hižo tajka njesmilnosť stala. Sym tež hižo pod tajke njewobhladniwoću čerpjeł. A husto so skorži, zo je naše zhromadne žiwjenje tajke zymne. Čłowjeska ćopłota je rědka. Za mnohich je čežko, sobuželniwy być, z druhimi sobu čerpjeć. Smilnosť je mjeztym njeznate słowo. W jednym z swojich najznačišich přirunowanjach powěda Jezus wo miłosćiwym čłowjeku. Muž, takle powěda Jezus, muž pućowaše po samotnej krajiny a jeho nadpadnychu rubježnicy. Wurubjeneho a napoť mortweho wostajichu jeho ležo. Měšnik a lewita chwatašaj nimo njezbožowneho městna, bjeztoho zo byšaj so wo zranjeneho starałoj. Skónčnje přińdže hišće čłowjek, kotryž pomhaše. Wón wobali rany a wotnjese njezbožowneho na wěste městno, hdžež so jemu dale pomhaše.

Hlejte, takle dyrbiće so tež wy zadžeržeć, praji Jezus. „Budźće miłosćiwí“; přetož Bóh, Wótc w njebjesach, je miłosćiwý z wami.“ **Düring**

Foto: priwat

nychu do ćelőzwočowarnje. Tutu kroćel, kotruž tehdom wěšće z pjenježneje nuzy činjachu, wobzarowachu w přiběracej měrje wosebje starši wosadny. Tak soskrući přece, wołtar zaso natwarić, kotryž dopomina jich na konfirmaciju a wěrowanje. To bě nimo někotrych fotow a dweju drjewjaneju wěžičkow na cyrkwinej łubi wšo, štož bě zwostało.

Nětk dyrbjěše so powšitkowne přece wosady do skutka stajić, štož so w lécu 1994 započa. Pytachu so wotpowědny rjemjeslnicy, a přenje rozmołwu so w jedźechu. Restawrator Manfred Busse z Niederschorma zhotowi po starym foće rysowanke za nowy wołtar.

Jako kmány rjemjeslnik posrědkowaše so knjez Bjarnat Wówčer ze synom Markom ze Zdžěrje, a wumělske kowarske džěla wukonješe knjez Gerhard Schmidt z Radworja. Wosada dožiwi w póstnym času 1996, kak wołtar kruch po kručchu rosćeše. Wołtarny wobraz wo „Dobrym pastyrju“ wobnowi knjeni Karin Busse, a tón wosta hač do poswjećenja wołtarja zakryty. Za financowanje tuteho wulkotneho předewzaća zběrachmy pjenjezy. Hladajo nato, zo rěka cyrkej K dobremu

pastyrjej, poswjećichmy wołtar druho nježdělu po jutrach.

Bohate wobdželenje na swjedženskich kemšach nježdělu K dobremu pastyrjej 21. apryla 1996 pokaza jasne, zo so ponowjeny wołtar z džakownosću přijimowaše. Pozawnowy chór ze spřečeleneje wosady Kirchwalsede pola Rotenburga/Wümme wuhotowa Božu službu ze swingowacymi zwukami hudźbnje. Knjez sup. na wotp. Arnold z Budyšina poswěći wołtar a měješe swjedženske předowanje. Po kemšach zhromadži so wosada při kofeju a tykancu. W tutym wobłuku počesćichu so rjemjeslnicy a dóstachu wobraz wo wołtarju.

Tak zwostanje nětk přece a nadźija, zo da so prawje wjele ludźi wot Dobrego pastyrja přeprosyć, kaž bě so to w předowanju prajiło, a zastupić do Chwačanskeje cyrkweje za zamyslene, modlitwu a zhromadnosť.

Nowak

Korla Měrcin w Texasu njebohi

Zetkach so z nim za čas swojeho wopyta w Texasu w nowembri 1992. W Serbinje běchu mi na moje prašenje za serbsce rěčacymi wosobami prajili, zo mam na kóždy pad wopytać stareho knjeza Měrcina, přetož wón hišće najlěpje wobknježi serbsku rěč.

Dopoldnja 19. nowembra dojdźechmy sej, dvě přewodnicy a ja, ze Serbina do starownje susodneho městačka Giddingsa. Běchmy wobronjeni z techniskimi aparatami, mojej přewodnicy z wideokameru a ja ze zynkopaskom. Z pomocu techniki chcychmy wuchować rědki podawk: serbsku rozmołwu mjez potomnikom serbskich wupućowarjow a Łužiskej Serbowku. ⇨

Wobnowjeny wołtar

Chwaćicy su mała wjes njedaloko Budyšina při spjatym jězoru. Daloko widžome znamidło wjeski je nimale 100lětna cyrkej. Z wjele prócu a woporami běchu křesćenjo z Chwaćicowu cyrkej natwarili a móžachu ju 16. oktobra 1899 poswěćić. Z toho časa je cyrkej schadžowanišćo ewangelskich křesćanow z Chwaćic, Wulkeje

Dubrawy, Měrkowa, Lutobča, Boranec, Nowych Boranec, Křiweje Boršće a Ješic.

W nalěcu 1996 so wo tutej cyrkwi w nowinach pišaše. Něhdyši drjewjany wołtar, kiž bě w tehdomnišim času zhotowiła blidarnja Adolf Trache w Drježdžanach, wottorha so při wobnowjenju cyrkweje w l. 1977. Wołtarny wobraz powěs-

Korla Měrcin w léce 1990 w starowni w Giddingsu. Před nim na ložu „Pomhaj Bóh“, kotryž jemu léta dołho Serbowka z Łužicy sćeše.“
Foto: T. M.

Nadeńdzechmy Korlu Měrcina, sedžaceho na ložu w swojej stwičce w starowni. Čělnje hižo chětro kipry šědźiwce nas lubje powita, mojej přewodnicy jendźelsce, mje němsce. Na scěnje nad ložom nadpadny zaramikowane, z ruku napisane trojorěčne bibliske hrónčko: „Přetož tak je Boh ton swjet lubował ... Also hat Gott die Welt geliebt ... For God so loved the world ...“ Hrónčko, tak zhonju, je napisała knjeni Wie-

derholdowa z Giddingsa, kotraž je tehorunja serbskeho pochada.

Před sobu ležo měješe knjez Měrcin serbsku bibliju a serbske spěwarske w starym šwabachskim pismje kaž tež jendźelsku bibliju z njewšědnje wulkim pismom. Prošachmy starca, nam přečitać serbski tekst. Wón wotkiwny, zo jón hubjeneho widženja dla lědma hišće spózna, radšo nam z pomjatka něšto serbskeho

praji. Bjezporočnje so knjez Měrcin modleše serbski Wótčenaš a hnydom hišće přizamkny w runje tak jasnej serbsčinje někotre kěrlušowe štučki.

Pospytam z rozmołwu. Ale knjez Měrcin mi na serbske prašenja njemóže serbsce wotmołwić. Njewěm, hač wysokeje staroby dla abo dokelž je jemu serbsčina hižo přecuz. Najskerje woběju přičinow dla.

Starca njemóžemy předołho wobćežować. Po krótkej hodźince so rozohnujemy. Na puću domoj do Serbina zhonju wjace wo nim. Knjez Měrcin, narodzeny wokoło léta 1900, je wotrostl w serbskim staršiskim domje, w kotrymž bě kaž nimale wšudže tehdy w Serbinje němčina wobchadna řeč. Serbsce je poměrnje derje nawuknył přez to, zo přewodžeše swoju wowku stajnje na serbske kemše w Serbinje. Snadž je wowka jeho tež serbsku modlitwu nawučila a serbske kěrlušy z nim spěwala. W pozdźišich lětach, hdyž njebě hižo serbskich kemšow a hdyž ličba serbsce řečacych běžnje woteběraše, měješe Korla Měrcin lědma składnosće, wowcynu řeč naložować. Wuchowa sej ju w pomjatku ze wšědnym serbskim čitanjom w spěwarskich a w bibliji.

Bórže bě Korla Měrcin wu-

wołany jako najlepší znajer serbsčiny w Texasu. Hdyž so něhdže zajim za to serbske jewješe, bě wón prašany mjez domoródnymi kaž mjez cuzymi. 1974 zaspěwa na próstwu při wuznych serbski kěrluš při rowje Lillie Moerbe-Caldwell, awtorke knihi wo texaskich Serbach a založitelce serbskeho kulturneho kluba w Serbinje. Něšto lět pozdźišo, hdyž bě z małego kluba wuróstlo sylne towarstwo, modleše so serbski Wótčenaš při kładženju zakładneho kamjenja za nowy dom serbskeho muzeja w Serbinje. Wo Korlu Měrcina so tež žurnalisća zajimowachu. Texaski časopis wozjewi we wosomdzesatych lětach w zwisku z reportažom wo serbskich wupućowarjach wobšěrnji přinošk wo nim. A serbska filmowa skupina a serbscy rozhłosownicy z Budyšina jeho 1992 tehorunja wopytachu a zwukowe a filmowe paski wo nim do Łužicy přiwjezechu.

Nětko je Korla Měrcin njebohi. Serbowka, kotraž bě jemu léta dołho stała „Pomhaj Bóh“, dósta poslednju posylku wróco z připiskom pósta, zo je adresat zemřel. Hač drje je Korli Měrcinej něchtó w Texasu do rowa zaspěwał serbski kěrluš abo so za njeho modlił serbski Wótčenaš?
T. M.

Za naše džěci

Olympiada serbsčiny '96

Štwórtk popołdnu zetkachmy so před šulu. Jědzechmy na olympiadu serbsčiny. Hdyž běše busskónčnje tu, zalězchmy nutř a jědzechmy někak tři hodžiny do Kytlic w Českej. Dóstach hromadže z Jadwigu hětu, hdžež přenocowachmoj. W njej bě chětro zyma. Zarjadowachmoj sej swoju stwu a hižo dyrbjachmoj na wječer. Potym bě mały program z Měrcinom Weclichom planowany. Njemóžachmy pak hnydom započinać, dokelž čakachmy hišće na bus z Delnjeje Łužicy. Hdyž běchu skónčnje tu, běchmy dohromady něhdže 100 džěci. Program so započinaše. Mi pak so njeje tak lubil. Hdyž

bě nimo, džěchmoj - Jadwiga a ja - wróco do naju hěty. Za krótki čas přidružištej so hišće dwě holcy z Wojerec do našeje stwy. Wonej přenocowaštej sobu w njej.

Přichodny dzeń pisachu a šulerjo nastawk. Dyrbjachmoj sej jednu ze štyrjoch temow wupytać. Mějachmy tři hodžiny časa za koncept nastawka, porjedženku a čiste wotpisanje. Cas so spěšnje miny.

Popołdnu běše wulět do Českeje Lipy planowany. Tam móžachmy pak kupać pak do města hić. Wjětšina džěše kupać. Potym zo běchmy płuwali a krótki čas po měsće dundali, džěše zaso wróco do Kytlic.

Wječor wobdžělichmy so na totowědže k temje 30 lět olympiada serbsčiny.

Po wuhódnoćenju totowědy, hdžež mējach jedyn zmylk a tola myto dobych, steješe disko na planje.

Sobotu běchu ertne pruwowanja na rjedže. Dyrbjachmoj tekst z wurazom čitać a k wo-

brazam powědać. Runočasnje poskičichu někotre kubłarki móžnosće za paslenje. Tak so čas před wobjedom spěšnje miny.

Po wobjedže z hromadžichu so wšě džěci k mytowanju. Ja wotzamknych z predikatom „derje“. Popołdnu nas bus domoj dowjeze. **Marija Gruhlec**

Jezusa slědować?

Wot 15. do 19. meje při wabi tuta myšlička znajmjeńša wjace hač 35 000 młodych ludźi z 35 krajow do Drježdžan, hdžež pod hesłom „Come follow Jezus“ christiwal swjećachu, po 1976 a 1988 třeci na tuto wašnje. Nětko so snano tón a druhi praša, hač je to dobre. Štóż chce jako křesćan swjećić, ma tola hody, jutry a swjatki, Je-

zusa swjećić. Njeje to jednorje duch časa 90. lět? Skrótko prajene: swobodny čas a dožiwijska towaršnosć! Bjezdweła je to cyle typiske za naš čas. Tola dosaha to hižo za ignorowanje? Jenož tři přičiny, kotrež za tajke zetkanje řeča:

Sprěnja su so wšitke horjeka mjenowane swjedženje bohužel na swójbnje swjedženje ⇨

pomjenšili, a tajki „christiwal“ skića móžnosć za zeznaće druhich křesćanow, štož móhlo wěriwym runje w našim ateistiskim času pomoc być.

Zduha, hdyž dže při tutym festiwalu wo to, křesćanam kroćenje za Jezusom wujasníc a při tym, kaž so stało, w někak 200 seminarach, forumach a workshopach biblisku wučbu posředkować, móhlo to snano něšto z Jezusowym slowom pola Mateja, 28 zhromadneho měc, hdyž poručí wučić, štož je wón wučil. A zo centralna tema „Jezusa slědować“ rěka, móhlo drje kóždemu, kotremuž Jezus wjace woznamjenja hač tři swjedenje za lěto abo njedželniše kemše, přičina k wjeselu być.

A snano střeća: Tutón festiwal měješe bóle hač jeho předchadnikaj w Essenje a Nürnbergu sylny misioniski raz, tak zo bě so za nowu generaciju křesćanow zaso motiwacija za swědćenje wo našim křižowanym, z rowa stanjenym a zaso přichadzacym Knjezu w tutym pluralistisko-apokalyptiskim času bjeznadžinosće a rezignacije dała runje tu we wuchodže Němskeje, jednej z najbóle wotkřesćanowizowaneje kónčiny něhdy křesćanskeho okcidenta. Bě to festiwal ze swědčenskimi charakterom, kotryž ani nowinarstwo ani telewizija

a scyła nic Drježdžanske wobydlerstwo ze swojimi hosćimi přewidzeć njemóžachu. Myslu tu na muža, kiž praješe: „Missionstwo je za cyrkej kaž płomjo za woheń.“

Tak daleko někotre argumenty, kiž christiwal a jeho naležnosć wujasníc chcedža. Kak wotměwaše so nětk tajki džen za wobdželnikow christiwalu? Po tym zo běchu so rano we wosmich młodži budžili, podawaše so w kwartěrach, kotrež běchu zwjetša Drježdžanske šule, snědań. Wot 9.00 hač do 10.15 hodž. wobdželiču so wšitcy w mjeńšich skupinach, zo by to wosobinske wostało, na nutrnosći, kotraž bě w formje bibliskeho džěla z rozmołwu. W jednacich běchu potom w 40 cyrkwjach a wosadnych rumnosćach po cytych Drježdžanach najwšelakoriše kemše.

Po tym zo je kóždy měł składnosć, na wikowanisću w dwěmaj hoberskimaj stanomaj powobjedować, poskićichu so wšelake móžnosće: Wulki stan z napismom MMM přeprašowaše k zeznaću najwšelakorišich misioniskich towarstwow, bibliskich kubłanišćow a pomocnych skutkow. (MMM rěkaše Messe missionarischer Möglichkeiten.) W „modlenskej zahrodze“ móžeše měř pyčacy wobdželnik harje wuček-

nyć a so snano z iniciatorom zetkanja, Jezusom Chrystusom, rozmołwjeć. Wot hłowneho dwórnišća hač k Albertowemu naměstu sahaše christiwalowamila, po charakteru městno misioniskich a kulturnych přinoškow. Chóry a skupiny spěwachu swoje křesćanske spěwy, pantominojo wustupowachu a pod.

W běhu popołdnja zarjadowachu so na dwěmaj dnjomaj seminary a forumy, a pjatk wotmě so wulkozarjadowanje w Dynamo-stadionje, na kotrymž wobdželi so tež Kurt Biedenkopf, kotryž bě kmótristwo nad festiwalom přewzał. Temu přizamkny so akcija „Postrow městu“, při čimž rozdžěli něhdže 1 000 christiwalnikow časopis, kiž bě mysleny jako džak a informacija na wšitke Drježdžanske domjacnosće.

Po wječeri započachu so potom na wšelakich městnach festiwale zwjetša z hudźbnym charakterom. Jako přikład njech so mjenuje „One Fire“ při pobrjohu Łobja, na kotrymž zwuraznichu křesćanske skupiny hudźbnje swoje křesćanstwo, hdžež pak so tež předowaše. A zduha snano „Slědy ze spěwami z Lukašoweho ewangelijskeho“ w Křižnej cyrkwi, nowe džělo po „Felsenfest“, kotrež je ludžom z Budyskeje Marije a Marcineje cyrkwe hi-

šće w pomjatku. Wot 22.30 do 24.00 hodž. zarjadowachu so za nócne sowy hišće nadrožne kofejownje, diskoteki ze spěwami křesćanskich skupinow, pišćelowe koncerty a dr. W połnocy potom jako zakončnje dnja takrjec krótke kemše k změrowanju a zamyslenju na bytostne.

By so móhlo hišće wjele rjec a za něčimžkuli prašeć, za to pak papjera njedosaha. Snano znajeće někoho, kiž je so na christiwalu wobdželił a kotrehož móhli so za zacišćemi prašeć.

Hač změje christiwal slědy, kotrež budža dlěje hač tute pjeć dnjow sahać? Myslu sej, zo dyrbymy tu na Pawoła myslic, kiž Korintiskim pisa: Jedyn je sadzał, druhu je krjepil, třeci je žnjał. Tón pak, kiž je rosć dał, je Bóh. Hižo planowane su dalše zetkanja na wjele městnach. Štož bychmy sej přeli a wuprosyli, je, zoso wobdželnikam poradž, z wulkotneje nalady z tysacami druhimi křesćanami so zarjadować do šěreho wšědnego dnja sami mjez „pohanami“, bjeztoho zo bychy do hłubokeje džěry bjez dožiwenjow padnyli.

Štož je sam hižo raz na někajkim kubłanju był, znaje tuto začuće. W tutym zmysle „Come follow Jezus!“

Jörg Briesowsky

W Slepom swjećachu

Foto: E. B.

Je hišće rano zahe, hdyž do wjeski dojdžemy, lědma su ludžo po puću. A nětk steji wona před nami, šěroka, móčna wupyšena wot wonka a nutřka, a w swojej žoltej drasće swěći so daleko w rańšim slóncu. Wobraz wobstajnosće, zwjazanosće a domizny - 650lětna Slepjanska ewangelska cyrkej.

Džiwno to je: We wokolinje swjěca wšelake wjeski wtutych tydženjach 650lětno wobstaće cyrkweje, w Markersdorfje, w Jězorfje, w Slepom. To dyrbješe w 14. lětstotku někajki zaženski čas być. Haj, a potom 925 lět Zhorjelca, 80 lět Lutheroweje cyrkweje, 80 lět Rěčica, 444 (!) lět Běła Woda - howjacy kontrast k wšědnym protestam a permanentnemu lošćeju na njelóštu tudy. Nětk

sym wěpny. Dołho njepobych wjace w tutej wosadze, tola hdyž na Slepomyslu - a druhim so runje tak dže -, přińdže mi do mysłow: srjedzišćo serbstwa w našej cyrkwi, žiwa wosada, wobraz wobchowanja a swěry. Tu móžeš po wšem zdaću w službje zestarić: Wot 1. 1939 je Slepom jenož dweju fararjow měło: Friedricha Mildnera, přeco hišće njezabyteho, Ulricha Maiwalda, nětk tež hižo wosomnaće lět we wosadze: „Tu mam jako farar jenož wuspěšne dožiwenja!“ A kantorskaj mandželskaj Nitschke skutkujetaj tu mjeztym 37 lět. Tola kak budže to džens? Wotmołwa je jednora - w 9.30 hodž. je cyrkej poľna! Nětk je swět zaso za džen w porjadku.

Wězo njeje to přeco tak. „W přerězku“, praji knjeni Maiwald, „mamy tu na 170 wosadnych na kemšach.“ To by sej

někotryzkuli farar přaľ. A Kerstin Hanusch, wučerka za nabožinu we wsy, liči něhdže 50 % zakładnych šulerjow na swojej wučbje.

Na kemšach - spěwy, epistola, wěrywuznaće a Wotčenaš serbsce a němsce a postrowne słowa serbskeho superintendenta Alberta - předuje farar Ulrich Maiwald wo psalmje 26,8: „Knježe, ja lubuju wobydlenje twojeho doma a městno, hdžež twoja česć bydli.“ Lubosćinske wuznaće na 650lětnu: wotpočowanisćo, wučekanišćo, na přikład w času přewróta, jako bě wona za mnohich jeničke městno, hdžež móžachu so hromadžić, wobydlenje za wjele generacijow a wuhojnišćo.

A superintendent Eckhard Wittig z Běteje Wody: Cyrkej słuša do wsy, kaž wona tu w srjedzišću steji, a wjes do ↪

cyrkwje, zo móhli ludžo ze srje-dzišća sem žiwi być. K Slepomu a Serbam słušeja drasty. Te nětk wobdźiwamy: kemšace drasty holcow a žónskich, drasty za ročne časy a wšelakore swjedženje žiwjenja. A džěci zakładnych šulow wosady, z Rownoho, Trjebina a Slepoho, wubědźuja so při předstajenju bantoweje reje a dóstanu wjele přikleska. Dobyčerjo su wšitcy. Tradicije so wožiwjeja.

Nutřka a wonka je so Slepjanska cyrkej w zańdženych lětach z wjele pjenjazami a z runje telko wosobinskej prócu wosadnych wobnowiła. Jónu wječor w léce 92 je 80 mužow hrjebju wokoło cyleje cyrkwje wuzběhnyło, so mi powěda. Pycha je tež wulke naměsto wokoło Božeho domu. A lampy steja hakle wot wčerawšeho. Štož měni, zo dyrbało Slepjanam nětko dosahać – woni džě su hižo sobotu porjadnje swjećili, a wjesny swjedžen hnydom připódlu skića wot dopódnja

tež dosć wotměnenja, tón zwěsći: Cyrkej je na kónčnym wulkim koncerće na pózdнім popódnju hišće raz hać na poslednje městno pólna. Erika Nitschke, kantorka, je wšitko skićila, štož ma wosada ze swójskich mocow poskićić: cyrkwinski chór, dujerjow, pišćalkowy a džěcacy chór – jenož jedneho bubnarja a dweju dujerjow je sej za zesylńenje wupožčić dyrbała, zo by haleluja z Händeloweho Mesiasa mócnje klinčało. A to wono tež činješe.

Přeco hišće swěći soslónčko, a cyrkwinske naměsto je potně ludži, kotřiž zo wšitcy wjesela. Wodych ludoweje cyrkwje? „To je tež w Slepom zašlo!“ měni Kerstin Hanusch. Štyrceći lět NDR njejsu tež tu so bjez slědow minyli. Při wšem – Slepó čini mi nadźiju, wone je hódne pućowanja a rozžoňuje mje džakowneho a posylńjeného.

Hans Roch

wobě sotře za wážnej. A do teje delnjoserbskeje basniskeje trojki słuša jako třeća wobeju dobra přecelka Mina Witkojc z Borkow, kotraž je literarne tworjenje sotrow spěchowala z pohonjowacymi słowami a wozjewjenjemi w delnjoserbskim Casniku.

Domaškojc swójba wšak pochadza z džědoweho boka z Hornjeje Łužicy. Džěd běše sej pod staroserbskim hrodzišćom w Cazowje ležownosć kupiła a hlinjanu budku stajiła a swójbnych wo wuznamje hrodzišća rozswětlić wědzała. Hrodzišćo džensa hišće tam je. Domaškec tykowany domček je wójnu, nic pak socializm přetrała. Jara škoda, zo njeje so zachowała. Na jeho městnje steji dawno nowy, w kotrymž měješe so před džesac lětami w přezjednosći z nowym wobsedzerjom mačka wopomnjenska stwa zarjadować. K temu pak njeje došlo, a wopomnjenska tafla, kiž wisaje něhdy při domje a so nětkole w magacinje Delnjoserbskeho muzeja w Choćebuzu chowa, je jenički zachowany swědk ródneho doma Marjany.

W Choćebuzu rěka droha mjez Zaspami a Chmjelowom po Marjanje Domaškojc. Delnjoserbski gymnazij pak je čestne mjeno Delnjoserbowki po přewróće wotpožičiła a pismiki na murjach serbskeje šule wotstronić dała. Prawu přičinu njejsym zhonił, byrnjež so za njej praša. Snano su so jeje „NDRskeje zańdženosće“ hańbowali? To by wězo był – wodaće – wulki kał, přetož 1946 zemřeta serbska křesćanka a člonka Mašicy Serbskeje džě njeje ženje tónle „socialistiski stat džělačerjow a burow“ zeznała. W Choćebuskim tekstilnym wulkozawodze TKC mějachu hać do kónca NDR žónsku brigadu z čestnym mjenom „Marjana Domaškojc“. Serbowka wšak běše sama 34 lět dołho w měsće w sukńerni džěłała. Je sej wšědný chlěb ze swojimaj rukomaj zasłužiła a socialne rozdžěle a wuklukowanje na swojej koži sama dožiwiła. To je bjez dwěla tež jeje literarne džěla wowliwowało. Lěta posmjerći su jeje literarne plody dla tutoho socialnokritiskeho nastajenje jako za socializm hódne twórbu hódnoćili. Njech so tole džensa jako propagandistiski čink

posudźuje. Spisowacelce samej njeměło so to na žadyn pad wumjetować. A jeje čłowjeskeho nastajenje dla wšak njeby so wona ani džensa hańbować měla: W jednej z jeju džiwadłowej hrow spožči wona pomocliwemu židowskemu překupcej Aronej jara pozitiwnu rólu a nic literarnu funkciju nahrabneho wuklukowarja a wucycarja, kaž by so tole za němsku literaturu tehdyšeje doby „słušało“.

Mam čo. 33 „Přenjeje serbskeje džiwadłoweje zběrki“ před sobu ležo. W tutym je w léce 1929 spisana a 1930 wozjewjena hra „Z chudych žywjenja“ wot Marjany Domaškojc wozjewjena. Na stronje 19 je Žid Aron chudej serbskej Starikec swójbje z wulkeje nuzy wupomhał, na což so Starikowa jemu z wutroby hnuta džakuje. Wón pak měni: „Daj bys, to jo blišeho písistuosć, w nuzy pomogaš.“ A wona na to: „Bog zarownaj wam wasu dobroš a žognuj was a waš cely rod až do towzyntneho narodu.“ – Tuta a podobne pasaže, hdžež so na někajke wážnje křesćanska zmyslenosć jewi, we wobdžělanym wudaću samsnje džiwadłoweje hry z lěta 1955 njenamakaš. We wudaćach z lět 1956, 1972 a 1986 pak so čišć zaso po originalu ma. 1932 je so hra w Praze předstajiła w přítomnosći awtorki. Dla teho a pozitiwného wobraza Žida w hrě zajimowaše so skónčnje tež Choćebuska gestapo wo nju a wo njej potajnu aktu wjedžeše.

Wo tym čitajo mam hišće mjenje zrozumjenja za to, zo je Delnjoserbski gymnazij čestne mjeno „Marjany Domaškojc“ wotpožičiła. To je hórje hać wony pospyt němskich a serbskich komunistow, sej žiwjenski skutk chrobleje serbskeje křesćanki a džělačerki postum přiswojić. Sym mjena dla runje hišće jónu w Choćebuskej serbskej šuli zazwonił a zhonił, zo wěcka wokoło wotpožičeného stareho a ewentualneho nowého čestneho mjena njeje hišće wudiskutowana. A dalša zajimawa powěsć: Siegfried Mamm, němski řězbar, je zhotowił podobiznu Marjany Domaškojc, kotraž nastaji so w gymnaziju na hódnym městnje, hdžy budu tam tuchwilne twarske džěla zakončene.

Werner Měškank

Swjedženske kemše w Slepom

Foto: Maćij

Spominanje na Marjanu Domaškojc

Dnja 11. awgusta budže temu 50 lět, zo wumřě w Cazowje pola Choćebuza delnjoserbska fabrikska džělačerka, basnjarka a ludowa spisowacelka Marjana Domaškojc. Jeje row na starym Cazowskim pohrjebnišću je drje najrjeńši serbski rowny pomnik po cylej Delńej Łužicy: Z duboweho drjewa řězbarjeny křiž z delnjoserbskim napisom po wumělskim naćisku Měrcina Nowaka-Nje-

chorńskeho je serbski blidar Hermann Jan z Dešna zhotowił. Něhdze blisko tehle městna bychmy drje tež row w léce 1935 pochowaneje sotry Lizy nadešli, kotraž běše sej prała: „Dajće na mojim rowje černje rosc, zo so wulkoburja njebychu tam zwěřili!“ – tola row hižo njeeksistuje. Tež Nowy biografiski słownik ju njemjenjuje, byrnjež ma Chrestomatija delnjoserbskeho pismowstwa

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Draždžan. W poslednich časach su wšelake towarstwa a šule Draždžansku wustajeńcu wopytałe. Mjez nimi běše tež jena serbska šula: Kobličanska z Hodzijskeje wosady. Mamy za to, zo bychy tež druge serbske šule tak činić dyrbałe. Na železnicy dostanu džěci jara poníženu płaćiznu a tež we wustajeńcu. Tam chcemy so tež

jako Serbjo pokazać a z džěćimi serbske spěwy zanjesc. W Draždžanach so ludžo wjesela, hdyž serbski zynk wustyša. Hdyž budža žně nimo, wěsće tež naše serbske towarstwa zhromadnje do Draždžan na wustajeńcu a do serbskeje wsy dojeđu. K temu pak njech so hnydom hotuja! Sława na to!
SN, 1. awgusta 1896

Ze Slepoho. Njedzelu, 16. junija, woswjeći Slepjanska wosada 650lětnu wobstaću swojeje zhromadnosće. Mnozy z jeje sydom wjeskow a hosćo z bliska a daloka běchu so na swjedženskich kemšach zhromadźili, na kotrychž bě tež serbski superintendent Albert z Budyšina přitomny a předowaše. Cyrkej bě na kemšach z Božim wotkazanjom hač na poslednje městno wobsadźena.

Serbske kemšace drasty tuteje wokoliny móžachu so po kemšach wobdźiwać kaž tu při fotowym terminje. **E. Bigonowa**

Kemšace drasty w póstnym a adventskim času w.l. n.pr. Hanka Hažina a Marja Nakóncowa ze Slepoho

Kemšaca drasta za Bože wotkazanje w.l. n.pr. Marja Henčlowa z Trjebina (starše žónske), Gertrud Hermašowa z Rownoho (mlódše žónske), Marlen Ahrec z Brězynki, Mandy Kolchmeierec z Brězynki (mlódej holcy) **Fóce: E. B.**

50. serbski ewangelski cyrkwinski dzeń

Sobotu na cyrkwinskim dnju

Foto: Maćij

Sobotu, dnja 22. junija 1996, zetkachmy so w Michałskej cyrkwi, hdžež knjez farar Malink tutón jubilejny serbski ewangelski cyrkwinski dzeń zahaji. Wosebje powita hosći z Čěskeje – farar Stradal bě 25. króć mjez nami – a zesusodneje Pólskeje fararja Kluza.

Předsyda ewangelskeho towarstwa a zdobom cyrkwinski předstejer hosćićelskeje wosady, knjez Měrcin Wirth, powědaše wo stawiznach tuteho Božeho domu a wo cyrkwinskim žiwjenju, kotryž je jenički ewangelski w měsće Budyšinje, hdžež so serbske Bože služby prawidłownje wotměwaja, hdžež so na serbskim kubłanskim dnju zetkamy a hdžež bě lětsa zaso serbska konfirmacija. Zдалenosć wsow, kotrež do tuteje wosady słušeja, přinjese problemy, hdyž na džěto z džěćimi a na kurendu myslimy. Tu je pomoc staršich jara trěbna.

Tež němski wikar Stolte, kotryž z nalěca sem we wosadze skutkuje a z Westfalskeje pochadza, přitomnych wutrobnje powita. Po kofejowej přestawce postrowi nas němski superintendent k. Pappai. Jeho wosebity postrow słušeše našemu serbskemu superintendentej n. w. Gerhardej Wirthkej, kotryž je kóždy z tutej 50 cyrkwinskich dnjow dožiwił a nam z předowanjami a z přednoškami služił a nas tež z rjanosćemi a stawiznami našich serbskich wosadow zeznajomił.

Wo wuznamje cyrkwinskich dnjow, a to wo korjenjach a wuskutkach tutej zeńdženjow, porěča knjez farar Malink.

Kotre běchu korjenje?

Misionske a Gustawa Adolfove swjedženje w zańdženym lěstotku. Wone so we wšelakich wosadach ze serbskim a němskim předowanjom wotměwachu.

Serbske powójnske hibanje. W lěće 1947 wotmě so we Wojerecach serbski zjězd. Inicijator běše Wojerowski farar Černik, a hlownu zamołwitosć měještaj bratraj Jan a Pawoł Nalijej, kotrajž tehdom w župje Wojerocy Domowinske džěto natwarištaj.

Němske cyrkwinske dny. Wot lěta 1950 sem so wotběh tutej ewangelskich zeńdženjow wjace njezměni. Katolscy Serbja tajke dny njeznaja, woni putnikuja.

Kotre běchu wuskutki?

1. Skrućenje we wěrje.

2. Připołdniša přestawka skrući zhromadnosć mjez Serbami. Kajke wjesele, hdyž so znajmjeńša jónu wob lěto z lubymi znatymi zetkamy!

3. Zeznajemy Łužicu. Smy hižo 22 wosadow Hornjeje a srjedźneje Łužicy na cyrkwinskich dnjach wopytali.

4. Organizatoriske formy kaž serbska superintenditura a serbske ewangelske towarstwo su so skrućile.

5. Cyrkwinske zwiski na př. do Pólskeje, Čěskeje, do Slo-

wakskeje a Delnjeje Łužicy so natwarichu a wutworichu. Po čahi ke katolskim Serbam njejsu tak wuznamne.

6. Narodne kulturne kubłanje. Słyšachmy přednoški wo serbskich stawiznach, wo prócowarjach a wo literaturje. Widzjachmy džěła molerjow, a w tutym léce wotewrě so wustajeńca fotografijow J. Maćija. Wón nam pokazuje serbske cyrkwyje a tafle ze serbskimi hrónčkami w Božich domach a na kěrchowach. A zabyć njechamy tež wuznam hudźby serbskich komponistow, kotruž słyšachmy.

7. Tež duchowne rozestajenje bě wažne. Wšako nimamy k temu žanu akademiju, kaž ju Němcy maja.

Móžemy prajić, zo njeje drje ničó sensacionalneho, ale wjele dobreho w běhu tutech 50 cyrkwinskih dnjow narostło.

Po tutech zajimawych wuwjedženjach poda knjez Han-

drij Wirth-Njeswačanski přehlad wo zařdženych cyrkwinskih dnjach. Ze zajimom wobhladachmy sej wobrazy a filmy, kotrež běchu w běhu lětdžesatkow nastaje, dopominachmy so na wosady, kotrež běchu nas stajnje tak přecelnje pohoscili, a widzjachmy wjele znatych, kotřiž běchu jónu mjeznami.

Wosebity džak słuša jemu a jeho nanej za dokumentaciju „Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow“. Z wobrazami a rozprawami z čisłow „Pomhaj Boh“ staj wonaj z wulkej lubosću a wjele prócu tutu brošuru wuhotowaťoj. Smy sebi ju rady kupili. Kaž potom nježdělu słyšach, su so wjele z wopytowarjow tuteho popołdnja hižo hnydom sobotu wječor doma do njeje zanurili.

Tež tute sobotniše zeřdženje nam zawěsće w dobrym pomjatkutku wostanje.

M.H.

sydło Serbskeho ewangelskeho towarstwa.

Hesło dnja rěkaše: „Bohu k česći a Serbam k wužitku“. Tutosłowo woprijimuje drje zmysl a zaměr wšěch dotalnych takjich schadźowanjow. Boha česćić, zo mamy jeho słowo w maćerej rěči a je rozpominać na Serbow wužitk a z tym pokažać na prawo našeho byća.

Tak běchu so tež na nježdělny hłowne schadźowanje znowa zešli swěrnici stari a młodzi znaći a tež njeznaći k swjedźenskej Božej službje. Swjatočne zynki zwonow a jasne hłosy pozawnow wšitkich witachu. Farar Malink spominaše při zahajenju wdžaknych słowach na kóždolětnje prawidlownje wotměte zeřdženja a wuzběhny njesebičnu prócu zašlužbnych zarjadowarjow zašłosće.

Swjedźenske předowanje měješe superintendent Albert na zakładze profeta Hezekeiela 18. Předar pokaža na njespokojnosť israelskeho luda tehdyšeho časa w Babylonskim zajěcu. Měnjachu, zo maja njewinowaci njeseć sčěhi wopačneho jednanja svojich přjedownikow. Skončnje samo Bohu porokuju, zo je to dopuścić.

Přirunuju naše džensniše položenje předar wuzběhny, zo nam tajke měnjenje njeje cuze. Tež džensa smy spytowani, přisunyc winu wo njeprějomych zjawach časa druhim. Wězo nas zmylki zašłosće počezuju. Su pak tež byli njesebične skutki žohnowanja za nas. Džensa smy my namotwjeni, zamołwiće činić to dobre za druhich a naš lud, bjez toho zo nam to šćó kaza. Podobnje pućowacym mamy so stajnje znowa prašec za prawym pućom a jón po svojim swědomju zmužiće nakročić. Bóh na to čaka, zo jeho wulki poskitk přiwzamy.

Božej službje přizamkny soswjate Bože wotkazanje, kiž wěriwi džakownje w bohatej ličbje wužiwachu. Na kóncu wuspěwa so nowy kěrluš. Je drje to přeložk, ale so po słowje a melodiji tež za nas derje hodźi. Wutrobny džak za čich njesebičny skutk!

Sčěhowaše hodžina postrow duchowneje wyšnosće a słowjanskich hosći z dobrymi přecěmi a pobudźowacymi słowami. Předsyda Domowiny Jakub Brankač pokaža na stawizniski přinošk ewangelskich

duchownych a druhich wótcincow k traću našeho luda a namotwi k dalšej narodnej swěrje w křesćanskich swójbach. Předsyda Serbskeho ewangelskeho towarstwa, M. Wirth, skedźbni na wustajeńcu fotow Jürgena Maćija w cyrkwi, kiž předstaja křesćanske kulturne drohocinki we lužiskich wosadach a swědči wo něhdyšej a džensnišej serbskosći.

Po připołdneje přestawce přednošowaše delnjoserbski předar J. Frahnow wo wopornym prócowanju wo wožiwjenje delnjoserbskich namšow po wosom lětdžesatkach. Wposlednich džewjeć lětach mějachu tam na 50 derje wopytaných serbskich kemšow.

Předsyda Maćicy Serbskeje, dr. M. Völkel, postrowi schadźowanje ewangelskich Serbow a pokaža na wuznamnych ewangelskich duchownych, kiž su we wobłuku tuteho wědomostneho towarstwa na dobro Serbow skutkowali. Wosebity džak wupraji knjezomaj superintendentem n. w. G. Wirthem a delnjoserbskemu fararjem Herbertem Nowakem, kiž staj k wožiwjenju towarstwa po politiskim přewróće wažnje přinošowaťoj.

Komponist Pawoł Nagel rozjima w svojim přinošku swoje mysle a wotpohlady při tworjenju přenjeho džěła svojich hudźbnych modlitwow. Mjeno waše twórbu „twjerdu hudźbu na twjerdyh instrumentach k piščelam“. Při slědowacym prapředstajenju wužiwachu so tež plody a maćizny njeposrednje domizny, kiž zynkam hudźby wosebitu barbu spožčachu. Skedźbni posucharjo twórbu džakownje ze sylnym přikleskom mytowachu. Smy komponistej džakowni za zmužitost nakročěnja nowych možnosćow při tworjenju načasneje serbskeje duchowneje hudźby.

Z džaknym słowom serbskeho sup. Alberta ewangelskemu towarstwu a wšěm pomocnikam so zeřdženje skonči. Dali Bóh, budže přichodny serbski cyrkwinski dzeń w Barće.

Wosebity wutrobny džak słuša hišće našemu njesprócniwemu bratrem Handrijem Wirthem za zestajenje chroniki wo dotalnych 49 cyrkwinskih dnjach. Bě to hódne wobohaćenje jubilejneho 50. schadźowanja.

A. Grofa

Bože wotkazanje na našim cyrkwinskih dnju Foto: Maćij

Bě to bjezdwěla prawy a zbožny rozsud, wotměć jubilejny 50. serbski cyrkwinski dzeń w Budyšinje. Jeje Michałska wosada ma w rjedže ewangelskich serbskich wosadowoje

wosebite tradicije a z tym centralne městno. Sławni serbscy mužojo-duchowni su z njeje wušli abo tam ze žohnowanjom skutkowali. A džens mamy tam serbsku superintendenturu a

Fotowa wustajeńca Jürgena Maćija w Michalskej cyrkwi

Wobhladach sej runje foto tykowaneje cyrkweje w Blunju, jakož dyrbjach na znatu pėseń Zejlera myslić, w kotrejž rėka: „Hdžež tam zwony na cyrkwi lubje rėča k wutrobi. Do wsy hlada z wječorka pozłočana cyrkwička: Tam su moje wjesela, tam, tam dže mi myslička.“

Nėhdy bėše žiwjenje ćłowjekow kruće z cyrkwu we wsy zwjazane. Njebě jenož duchowne srjedzišćo, ale tež socialne. Ludžo zetkachy so, powėdachy sej po kemšach, wumėnjachy mjezsobu starodawne mudrosće a nowe dopóznaća. Kelko z tutech wjesnych cyrkwičkow smy džensa hižo zabyli? A kelko su za wšė časy zhubjene?

Wustajeńca J. Maćija w Mi-

chalskej cyrkwi wubudži dopomnjenje na lėdma znate zbytki serbskeho ewangelskeho žiwjenja z dawno zańdženych časow. Wopytar wustajeńcy namaka swėdki najwšėlakorišich historiskich epochow, widzi na wobrazach drohoćinki kaž freski abo mólby na łubjach, kaž na př. z lėta 1667 we Łutowskej cyrkwi, a přeco zaso serbske hrona.

Wustajeńca wobsteji ze 46 fotografijow, ale to je jenož wuběr z někak tysac fotow, kiž je J. Maćij w nadawku Serbskeje superintendentury a Serbskeho instituta zhotowił. Impozantne čorno-bėłe wobrazy wubudža zajim, sej runje za sebje wotkryte rjanosće raz wobhladać, prjedy hać přepozdže je. **Chěžnikec Manja**

Wustajeńca w Michalskej cyrkwi

Foto: Maćij

Pola při wuzneje serbskeho Homera

K 150lėtnym narodninam fararja Mateja Urbana

Zeznała bėch ju na serbskim cyrkwiskim dnju loni w Klėtnom. Ema Urbanec z Košle bė na wobėmaj dnjomaj mjeznami, sobotu w starolutherskej a njeđzėlu w ewangelskej wosadze. Wona zdaše so mi być kaž prototyp holanskeje wjesnjanki, jednora, pokorna a pobožna duša. Kaž jenož hišće najstarše žony chodžeše w rubišku. Jeje rėč bė mėšana, zdžėla serbska,

zdžėla němska. Přeco pak bė naswojoraznym, trochu twjerdym akcencė pytnyć, zo bė holanska serbsćina jeje maćersćina.

Ema Urbanec bė mje po mojim přednošku wo fararju Kilianu narėčała. Chcyše wjace wėdžeć wo založerju starolutherskeje wosady a wuskorži swój strach, zo chcedža so někotři jeje při wuzni podać w lėcu

zhromadnje z pozawnowym chėrom starolutherskeje wosady na wopyt do texaskeho Serbina. Z jeje rėchow bė wuslyšeć, zo je ze swojej starolutherskeje wosady wusko zwjazana nic jenož wėry, ale tež swójbnych zwiskow dla. Nėtćiši farar Matzke je jeje při wuzny, a něhdyši farar Urban bė wuj jeje nana. Mateja Urbana je sama hišće jako džėćo zeznała.

Wučinju sej wopyt w Košli, zo bych wjace zhonila wo duchownym, kiž je dla svojego přeložka Odyseje a Iliady do stawiznow zašoł jako serbski Homer.

Na jedynym z přėnich lėtušich slėnėnych nalėtnich dnjow jėdu do Košle. Što by sej myslil, zo ma mała wjes statok z čisłom 413, ličbu, kiž by jenož we wulkim mėsće wočakował! Namakam Teichstraße. Dróha ma jenož němske mjeno. W dworje doma z wulkim čisłom zwonju při chěžnych durjach domskeho. Nutřka psyk zašćowka, a cuza žona mje pokaza do pėdlanskeho twarjenja. Tam hižo z durjow, za kotrymiž njebje wočakował bydlenje, wustupi Ema Urbanec. Najskerje wulkeho wopyta z Budyšina dla je w njeđzėlskich drastach a, kaž zwučene, w rubišku.

Witamoj so z „Pomhaj Bóh“, ale dalša rozmołwa wotmėwa so němsce. Nochcu starušku z jej hižo mjenje zwučenej serbskej rozmołwu zatrašić. Ema Urbanec ma tobołku w ruce a mėni, zo mėłoj tola radšo hnydom na Klėtnjansku staroluthersku faru jėć. Tam mėhła wėšeć wjace wo Mateju Urbanu zhonil. Wėžo je wona svojego wulkowuja hišće zeznała, ale wjele powėdać wo nim njewė. A scyla, štož praji, njemėhło snadž cyle prawe być. Wopacnosće šėrić pak wona njecha. Tež mėhli so ludžo postorić, zo so wona takle do zjawnosće stupi. Ně, pohóršk zbudzić nochce. Nimo teho je zabyćiw a so na swój pomjatk spušćić njemėže. Radšo pojedžemoj k fararjej, to je wėšćišo.

Spytam starušce wujasnić, zo njejsym fararja dla přijėta, ale jenož jeje cyle wosobinski dopomnjenkow na serbskeho Homera dla. Ema Urbanec waha a skėnėnje mi tola kaza do svojego bydlenčka. Stej to dwė rumnosći, kuchnja tam, hdžež bė něhdy chlėw, a stwička w

nėhdyšim konjencu. Na scėnach wisaja nabožne wobrazki a hrėnčka. Wospjet mje Ema Urbanec prosy, zo njebych so rozhladowała, dokelž wona nima mocy k zrumowanju a rjedženju. Tež kamor nima, hdžež mėhła wėcy stykać. Tak dyrbi tu wšo wonka ležeć. Pokojam ju, zo njetrjeba so zamołwić, zo wonkownych wėcow dla so njepostorić. Je mi, kaž bych była přesadžena do zašćosće. Podobnje kaž tu je snadž był napohlad něhdy w chudych holanskich domčkach, hdyž njebě ani zamoženja ani chwile, so starać wo domjacnosć.

Za blidom wućehnje Ema Urbanec foće Mateje Urbana, kotrejž je za mnje sprihotowala. Stej to rjanej z ruku cholėrowanej wobrazaj. Po wójnje je sej jej wot mjenšuju fotow zhotowić a powjetšić dała. Chce, zo byštej po njej wostałoj we wobsydstwje swójby abo starolutherskeje wosady. Hišće dalše stare fota tu ma, kwasne a swójbne. Nad nimi so moja hosćicelka tola do powėdanja da.

Ema Urbanec je so 1920 tu na staršiskej žiwnosći narodžila. Domske jeje staršuju je hižo dawno zwotorhane. Tam, hdžež něhdy steješe, je džensa zahroda. Bratřa a sotry Emy Urbanec su hižo wšitcy njebozy. Nimo njeje bydla na staršiskej ležownosći džensa w nowym domskim a we wutwarjenej bróžni hišće dalši Urbanec swójbni. Hdyž bė džėćo, su doma jenož serbsce rėčeli; němćinu je Ema Urbanec hakle dyrbjala nawuknyć w Klėtnjanskej šuli. Paćersku wučbu a konfirmaciju we Wukrančicach mėjachu tež němsku, wšako bė duchowny Němc. Ale serbske Bože služby za čas jeje džėcatstwa tola hišće w starolutherskej wosadze mėjachu. Hać do druheje swėtoweje wójny sej wjesnjenje sami wuhotowachu serbske čitanske kemše.

Na Mateja Urbana so dopomina, kak je hdys a hdys z Chróstawy, hdžež bė na wumėnku, přijėł na wopyt. To bė stajnje wjesele, hdyž wšitcy jeho wutrobnje z „Witaj, wujo!“ postrowichu. Wón bė tajki luby stary wuj, a byrnjež tolstu brodu mėł, tak tola hróžba wot njeho njewuchadžeše. Serbskej bjesadže mjez nanom a wujom fararjom je rady připosluchala.

Matej Urban, rodzeny 1846 w Turjom, bě wot 1872 do 1902 farar starolutherskeje wosady Wukrančicy/Klětno. Jako wuměnkar w Budyšinje a Chróstawje stwori wjele serbskich basnjow a kěrļušow

Matej Urban njeby hinak hač serbsce tu w Košli z nimi rečał. Wón sam pak měješe němsku žonu a němskeju synow. Nan je jej wo wujowymaj synomaj powědał, zo bě jedyn hapytkar w Budyšinje, tamny knježerstwowy radźičel w Choćebuzu, sama pak jeju ženje zeznała njeje.

Ema Urbanec so dopomina, zo dyrbimoj na faru do Klětnoho. Je naju tam tola přizjewiła, a duchownemu njemóžemoj čakać dać. Njerady wopušću stwičku.

Farar naju přecelnje wita a po krótkej bjesadze naju přecelnje rozžohnuje. Rjana tykowana starolutherska cyrkej, w kotrejž je Matej Urban tři lětdzesatki předował, so blyšći w nalětnim slóncu. Nimo Jana Kiliana je wón był jenički serbski duchowny Wukrančansko/Klětnjanskeje wosady. Wuchowane su anekdoty, w kotrychž

so powěda, z kajke razantnej spěšnosću je farar Urban ze swojim šumjelom hnał z Wukrančic na kemše do Klětnoho. Praji so, zo mačerje strachociwje swoje džěci z wjesneho puča hrabachu, hdyž so fararjowy šumjel bližeše. Pohladnjemoj hišće na kěrchow a přistupimoj k derje hladanemu rowej staršej Emy Urbanec. Farar Urban pak tu pochowany njeje. Wón wotpočuje hižo dlěje hač poł lěttotka w swojbnym rownišću we Wukrančicach.

Po puću wróco do Košle Ema Urbanec wobzaruje, zo njeje mi kofej poskićiła. Dać wopytej bjez pohosćenja hić njezda so jej prawje być. Prosy mje do wjesneje korčmy. Ale čas je pokročował, a nimo teho njejsym sej wěsta, hač by so moja hosćićelka w korčmje derje čuła. Starušce njeje prawje, zo bjez swačiny wostanu. Přityknje mi tykančk, kotryž je wěsće wosebiće za cuzy wopyt z Budyšina kupiła. Tykančka jako narunanje za njedóstaty kofej so njemóžu wobarác.

Při rozžohnowanju pobjesadujemoj serbsce, a Ema Urbanec mi hišće přeradži, zo bórže zaso serbski superintendent přijědže, wotměć serbske popódnje w Klětnom. Wona tam pónđže. Zo je starolutherska, nič njewadži. Serbske je serbske. Tež tamne žony napomina, zo bychu na serbsku pobožnosć přišli, a hdyž wudawaja, zo přemało rozumja, znapřećiwi, zo móža so tola fararja prašeć. Wón je tola wuraznje wo to prosył, zo maja so prašeć, jeli što njerozumja. To serbske, praji Ema Urbanec, dyrbi so zaso bóle přiwučić.

Poslónčnej krajiny je jědu domoj z čičeje holanskeje wjeski do njeměrněšeho Budyskeho kraja. Sym Emje Urbanec džakowna za naju zhromadnej hodźince. Njewotwjezu drje sej wočakowane stawiznički wo Mateju Urbanu, za to pak začišće wo tym, što serbska hola raz bě a što je z teho wostało.

T. M.

Chinska. W zašłym léce je so w tutym aziskim kraju 2,6 mio Swjatyh pismowa Nowych zakonjow předało. Nimo teho je so 1,2 mio Spěwarskich čišćało.

Lubi čitarjo!

Džensa so redakcija „Pomhaj Bóh“ we swójskej naležnosći na Was wobroći. Chcemy rady wot Was wědžeć, hač ma naš časopis hdys a hdys jedyn wjacobarbny wobraz wozjewić abo hač nimaće to za trěbne. Druha móžnosć by była, zo so napisma druhdy w druhej barbje (na př. w zelenej) čišća. Što měniće k temu? Napisajće swoje měnjenje na scěhowacu adresu:

Siegfried Albert

Serbski kěrchow /

Wendischer Kirchhof

102625 Budyšin / Bautzen

abo zatelefonujće na serbsku
superintendenturu pod čišom
03591 / 48 12 80

Na Waše měnjenje čaka
redakcija Pomhaj Bóh

Přepróšujemy

04.08. – 9. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše w Budyšinje w Michałskej (sup. Albert) w samsnym času Boža služba za džěci

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (sup. Albert)

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (sup. Albert)

11.08. – 10. njeđzela po Swjatej Trojicy

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Minakale (sup. Albert)

14.00 hodž. delnjoserbske kemše w Mosće (předar Frahnow)

17.08. – sobota

15.00 hodž. wosadne popódnje w Delnim Wujědźe (sup. Albert)

18.08. – 11. njeđzela po Swjatej Trojicy

11.45 hodž. nutrnosć w rozhłosu (farar Malink)

24.08. – sobota

15.00 hodž. wosadne popódnje w Barće (sup. Albert)

25.08. – 12. njeđzela po Swjatej Trojicy

14.00 hodž. kemše we Wojerecach (sup. Albert) po tym bjesada

28.08. – srjeda

15.00 hodž. wosadne popódnje we Wochozach (sup. Albert)

01.09. – 13. njeđzela po Swjatej Trojicy

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej (sup. Albert)

11.45 hodž. w samsnym času Boža služba za džěci

13.30 hodž. kemše w Budestecach (sup. Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangeliskich Serbow. Rjaduje Serbska předarska konferenca. – Domowina-Verlag GmbH, Tuchmacherstraße 27, 02625 Bautzen. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, 02625 Budyšin, tel. 03591/481280. – Sadžba: Serbske Nowiny Budyšin, čišć: Serbska čišćernja tzwr w Budyšinje. – Wuchadža jónkróc za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Nr. 1000 028 450, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 85 550 000